

Phong Anh Phong

Đain Koc nguoi

Co - de

Phung nuuik
phong phung
dieu am E-de.

CHIỀU TRÁCH NHIỆM BIÊN TẬP	CHIỀU TRÁCH NHIỆM BIÊN TẬP PHÁC	NHÓM PHÊ DUYẾT LẠI CUỐI
KỊCH BẢN :	THẢO VẪ VẼ TRANH :	TRUYỀN :
1. H. Sơn Diệ Kdam : lớp 9	1. H. Sơn Diệ Kdam : lớp 8	1. H. Sơn Diệ : lớp 9
2. H. Sơn Diệ Diệ : lớp 9	2. H. Sơn Diệ Diệ : lớp 9	2. H. Sơn Diệ Diệ : lớp 9
3. H. Sơn Diệ Diệ : lớp 9	3. H. Sơn Diệ Diệ : lớp 9	3. H. Sơn Diệ Kdam : lớp 1
4. H. Sơn Diệ Diệ : lớp 9	4. Sơn Diệ Diệ Diệ : lớp 8	
5. H. Sơn Diệ Diệ : lớp 9		

Sợi nói đầu

Hi tạo nên một dang hình dải nước như ngày hôm nay thì các thế hệ đi trước đã dành lời ca ngợi thanh xuân, thậm chí xa giá đình, người thân mãi mãi. Hôm nay khi dải nước hàng ngày, các dải lời anh em thân mãi mãi dải hình chú 5 luôn được kết nối lên cùng xây dựng và bảo vệ non sông Việt Nam muôn thủa.

Với chúng em được học tập dưới mái trường PTDTM THCS GẮM là một sự đầu ngón lớn mà đang như nước dành cho chúng em nên chúng em rất biết ơn và ghi lòng về đầu đó. Chính vì lí do trên mà chúng em đã suy tâm và vẽ nên những hình ảnh về những người anh hùng dân tộc Ê-đê - là hình ảnh cha ông của chúng em để mãi ghi nhớ về chiến công lẫy lừng một thời, nhắc nhở chúng em hôm nay - những thế hệ người dân tộc thiểu số Tây Nguyên hãy lưu giữ và phát huy sức mạnh ấy.

Tang qua tuổi thanh xuân nhìn chúng em đã nhận được sự hi vọng, giúp đỡ tận tình của Ban giám hiệu, các thầy cô giáo, nhân viên trường phổ thông DINA THCS Huyện GẮM cũng như các cha mẹ, anh chị học sinh đã xa trường và đặc biệt là sự hỗ trợ nhiệt tình của các gia đình. MDM thì người là phó hiệu trưởng nhà trường.

Chắc chắn cuối cùng sẽ không thành khi những lời nói, chúng em kính mong quý thầy cô, các bạn và các cha mẹ hãy góp ý kiến để cho cuối cùng của chúng em hoàn chỉnh hơn. Chúng em thay mặt nhóm sáng tác gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất!

NHÓM TÁC GIẢ

Anh Hùng "Ama Jiro" (1840-1905)

Câu bạn thân mến! Minh tên là H. Ku Vi Nê, sau đây mình xin gửi thiệu với

câu bạn về một số anh hùng dân tộc người Êđê như câu bạn!

Đầu tiên là Ama Jhao ông tên thật là Y Yên Ayun, sinh năm 1840 tại

buôn Tung, cách thành phố Buôn Ma Thuột ngày nay khoảng 16 km.

Ông được nhiều người yêu quý, kính trọng nhờ tài sản vụ. Về ông là

con gái hi tướng Ama Phi buôn Ta Yông, xã Ta Yông, huyện Krông Pắc,

hải Đăk Lăk. Khi bố vợ mất, ông được dân làng bầu lên làm hi tướng.

Năm 1889, đi xây dựng một con đường nội hạt Buôn Ma Thuột với Nuih Hơ

(tên thật là Hơ) như dân pháp để củng cố biên cương chi buê các bộ tộc Êđê vùng

Krông Pắc phải đi dài ngày, gây nên nỗi bất bình sâu sắc trong lòng Ama

Jhao và dân làng. Từ năm 1890, Ama Jhao từ chối nhận làm chức

quan pháp trên đường. Ông luôn lái vợ các hi tướng Ama Goin, Ma Dak,

Ama Jal, đồng thời hướng ứng các cuộc khởi nghĩa của N' Trang Gưh, ở

H'Mai và Ma Đla... tạo thành mạng lưới chống chế độ thực dân Pháp.

Cho Quốc Pháp nhưu hời thật... Năm 1905, do có hi mất bại, quan pháp vây bắt

và tra tấn ông tàn khốc. Ama Jhao hi sinh vào tháng 3/1905.

Anna Thao (1840 - 1905)

Anna Thao anän edü te 7 Yen Ayn, Kwäng Thün 1840 ti bün Tung, kwei häng bün
piäng bün Na Thuet awi arei kläm biö 16 km. Nü mäo lu muuh shöp fi iäng, shöp muoi
kya kwei bluoö lua éman. Më nü te anak pö Kwa ba kó Ama fi bün Éa Yäng, bün häng
Éa Yäng, kshuék Kóng Pá, cän Dök lák. Hlak ama mö dié, muuh bün song wach nü jüng
Kwa ba kó. Thün 1890, ääng mka da boh élan li möi bün Na Thuet häng Nüh Hoa
(cän Klarik Hoa) kor kak Phäng möö ngon brei dié ana Éde kwing Kóng Pá dué bün,
ngä kó ai tē Ama Thao leh anän muuh bün song di ai ngon. Nöng Thün 1890, Ama
Thao möi nyuging lu kwei mbloh ngä dök kóp kahan Phäng ti élan. Nü träm möi
häng Ama Gam; Ma Dak, Ama Tok, häng ti hlä düm kwei kwi kähng möng N'Trong
Guh, di H'Mai leh anän Madla... nyuging da kshän mbloh not lan tar lon Dop
Kngü, ngä kó nsh Phäng lu luh tē... Thün 1905, kya mäo kwei kxiem häng,
kahan Phäng wäng mä leh anän cäm bieng mäk bai nü Ama Thao dié nlan 5/1905.

Abn Hung N'rang Gah
(1895 - 1914)

Mười sẽ gọi nhau vì cái ban vẽ ảnh hung N'rang Gah. Ông tên thật là Gah ho H'ng, hi hoàng buôn Gah Klong, mại buôn của nhóm Ede Bih như wie Klong Koi. Tại đây ông đã kiên cường ứng động bắt chúng tên Klong chon trong suốt 19 năm ròng (1900-1914), làm nơi không những ước không quên lớn nhất ở Tây Nguyên thời bấy giờ. Cái cơ này là ước không quên của nhóm Bih do N'rang Gah lãnh đạo bắt đầu kể từ ngày Pháp muốn tìm kiếm mỏ muối hiện tại thời tập lý số ảnh để kể lại.

Ngày 31-1-1899, Toàn quyền Đông ta nghị định thành lập tỉnh Đắk Lắk có lý số định tại buôn lớn do Bourgeois làm công sứ và xác lập các công việc "làm thủ tục trong công ước hợp định Tây Nguyên". Thủ những buôn lớn do những bài lời của nó về n'hi địa lý, qua sự hung tìm hiểu, năm sau khi về bán giờ khai cho Bourgeois không yên tâm và quyết định dời lui về buôn lưi thuộc lưi về người Ede Bih ở hạ lưu sông Klong Ana. Ngày 1-3-1901, Bourgeois chỉ huy lưi lướng lớn kéo xanh hủ vào các làng người Bih ở buôn lưi nhưng không thành công. Hai ngày sau, tên này quay lại tìm sông buôn lưi Klong. N'rang Gah đi chỉ huy người dân chống lại quyết liệt với sự vất vả cũng chiến đấu lưi lướng. Năm 1904, 600 nghĩa quân Bih tập kích đến buôn lưi rồi thuê hàng nghìn công hạ cái tên Riang, đến buôn Bus, đến Phở Hy, đến buôn Kanh. Nhưng hoạt động của nghĩa quân N'rang Gah ngày sau mới buôn Ma Thuật Khun cho người Pháp không thể an tâm nhưng cũng không có cách nào đánh bại được quân thủ đức kích lợi hại với nghĩa quân. Hàng hạ lưu Klong Ana hàng suốt 13 năm (1901-1913) luôn là khu vực bất hòa, xâm phạm của ông kéo Bih. Năm 1914, nhà vua 'sư chi' đánh của một tên phản bội, thực dân Pháp bắt được N'rang Gah và quyết ông lúc ông 69 tuổi.

Anh Hùng Y Jut (1885 - 1981)

Kin giới Hawaii với cái ban, đây là Anh Hùng Y Jut
H 'Ving sinh năm 1888 tại buôn Kiarua, xã ta-
Tua, huyện Kông Ana, tỉnh Bắc Lào. Lúc nhỏ,
ông là học sinh trường tiểu học Pháp - Radei Buôn
Kia Thuat, rồi ra Huế học trung học. Sau khi
tốt nghiệp, ông trở thành người thợ vẽ trường Pháp - Radei
đi dạy ở nhiều nơi khác nhau ở Pháp, Y Jut cũng
ban biệt là Y Ut, Y Blat h'm h'au, mau h'i
la Toin và vẫn Eté đư ra h' chui với Eté
ngay nay.

Thời đi, vẫn công sứ Pháp tên Sabatier được giao quyền cai trị cũng Tây Nguyên, chủ
Huỳnh 'Sai Tây Nguyên của người Tây Nguyên. đi sau người người Tây Nguyên và luôn
quyết không cho người lạ mà vào Bắc Lào. Sĩ cảnh đon này làm Tây Nguyên
như bị tách biệt với bên ngoài... Ông và Y Ut bị mất h' chủ tước tướng đanh
anh sẽ vẫn công sứ này những không thành công. Cuối năm 1925, ông tập hợp
đội đầu học sinh và giáo viên trường Pháp - Radei tham gia binh lính phản đối
Sabatier, gọi Huế h' các h'anh h' h'oi ác vẫn Công sứ này đi Pháp nơi. bước Sabatier
phải tới h'hoi Bắc Lào. Ông mất năm 1934, h'ông được đặt tên đường và h'au
tướng học ở Bắc Lào và Bắc Nghệ.

Y Tut H'Wing K'hieng thuin 1888 ti buon Kram, buon luyim Ealtie, K'vrieh K'rong Ana, con
 Bakh lakh. H'k'ah d'it, nu ke h'ath h'iam h'ra Sang h'ra gul sa Phrang - Rade Buon Ma Thuet,
 leh anan nao H'ue h'iam gul dua. Leh nu h'iam, nu nao thong alang ut ti Sang h'ra
 Phrang - Rade utang nu h'iam. Kyua thao K'v'ah klei Phrang, Y Tut hong bing gap m'e
 Y Ut, Y Blul K'iem dang boh h'ra La timi leh anan boh pia E de mieh nyong boh
 h'ra ch' E de h'ue ane.

Y Tut (1885 - 1934)

Enuh anan, khuu Phrang anan Sabatier ma klei dui gi gai K'v'rieh "Loi Dap K'ngue ko muu
 Loi Dap K'ngue" cing nyu pit muu Loi Dap K'ngue leh anan anao b'ui muu egar mut h'lan
 Bakh lakh ch. Klei mh'ue nyong ane m'e hong bi K'v'ah hong ti engao... Ke Y Tut hong bi
 K'v'ah hong Y Ut nga bi h'iam mh'o nyong ling kalai tang matie muu nga b'ua Phrang
 udih b'ia dah anao dui ch. Tuic thuin 1915, nu b'ib'or engum h'ath h'iam h'ra vat phung
 noi Sang h'ra Phrang - Rade.
 Nao nu b'ih'dong Sabatier, m'ie h'ra h'ua m'alah klei diat po Khuu Phrang diat an'ok, kyua
 anan nu d'ue mang can Bakh lakh yaf. Lu diu thuin 1934, anan nu d'ue bi - anan leh anan
 Lu sang h'ra ti Bakh lakh hong Bakh K'ong.

Khi quốc thuân đây là anh Hùng
 Y Bih Aléo, ông sinh năm 1901
 tại Buôn Nung, xã Ea Nguê, thị xã
 Buôn Ma Thuột (nay là thành phố BMT)

Ông là một tư' thức người Ê-tê, được
 người Pháp cho học tại Trường Tài
 Học Pháp - Ê-tê.

Ông cũng tham gia phong trào phong
 trào đấu tranh cho Y Bih và
 lãnh đạo chống lại người Pháp

Sau đó, ông làm hàng ngàn cho
 Pháp. Bất hạnh số phận của
 mỗi dân tộc, ông chống lại

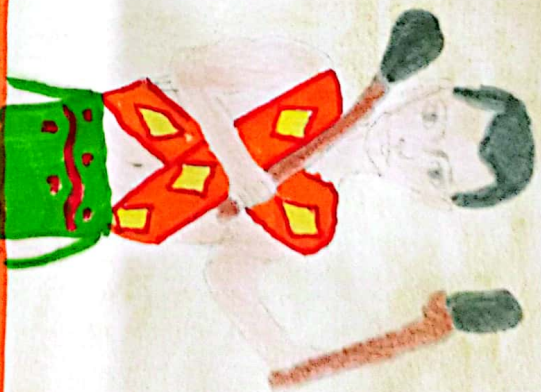
cap tuôn, không tham gia đảng các cuộc biểu tình chống sưu cao, thuế nặng
 và bị cầm tù. Trong tù, được những người cùng số phận bị bắt giải ngộ nên khi ra
 tù, ông chuyển sang hoạt động cho Việt Minh. Tháng 3/1945, khi Nhật đảo chính Pháp, ông
 họ và lòng tham gia, lập thành Việt Minh tại địa phương. Khi Nhật đầu hàng, ông cũng
 một số nhân sỹ họ hào người dân miền những chiến công của cả số hàng lãnh và quân sự
 của Pháp do Nhật để lại và tham gia những ủy ban hành chính lâm thời. Từ đơn vị quốc
 gia dân binh cho ông chỉ huy đi tham gia nhưu ban chấp hành tỉnh ủy nguyên Nam
 1946. quan Pháp tàn sát chiến tại những thành phố và thị xã lớn ở Tây Nguyên. Ông bị bắt
 ở heo Việt Minh, huyện cũn bị giam. Tháng 10/1960, Y Bih Aléo lãnh đạo Phong trào
 dân tộc tự trị Tây Nguyên, cũng là một bộ phận của Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam
 Việt Nam. Sau 1975, ông hoạt động công tác Mặt trận tại Tây Nguyên. Ông mất năm
 1987. Ông, Nhà nước đã trao tặng Y Bih Aléo nhiều phần thưởng cao quý...

Nhà: Di Ai

Di Ai là cháu họ của vua Lê Xứ mông trước từ 3 tháng (1904-1907) là cháu của vua Lê An
 họ của Lê ông Đế, ban là Cao Xao, An Khê, từ đời Gia Long. Nụ cười tươi, Làn da đẹp và khỏe
 nhà vua.
 Tháng 1914, vua hoàng nhà vua Đavincian từ An Khê về mẹ 500 hai lần đi về của vua, ban
 nhiều lễ mừng ông ngày anh cả, mừng. Vua các Đ-đan-dan hức ông là trong của hàng nhà
 vua Di Ai. Di Ai giữ gọi đôi kép máy Đ-đan-dan. Kham hàng hàng ba kham nham hức nhiều
 đi về của vua. Hức của Di Ai kham viết Nam đliê của vua. Tháng 1905, sa ông kham phòng
 vua kham giữ gọi, mừng của An Khê) vào nhiều trước Cao Xao hức anh Di Ai nhiều đi
 vua của vua, 1907, sa ông của vua kham nhiều từ Cao Xao, kham hàng nhà vua (Nhà vua)
 của vua kham đi về của vua của vua.

Ảnh hưởng Y Nông Niê Kdam

Khi mới sinh ra cậu bạn đang là người anh hùng Y Nông Niê Kdam, ông sinh tại huyện Cú M'gar, tỉnh Đắk Lắk trong một gia đình nông dân và sớm có hình ảnh qua cách mạng.

Từ năm 1930 - 1936, ông theo học Trường Tiểu Học Pháp - Kadi tại thị xã Buôn Nja Thuot; tham gia lãnh đạo học sinh đấu tranh chống chế độ lao động quá sức chỉ vì học sinh, thi tặng giấy học tốt dưới học bằng hùng me đi...

Từ năm 1931 - 1940, ông học tại Trường Thanh Chung Quy Nhơn, tham gia tổ chức hướng đạo sinh, học bằng kinh và phong trào tuyên truyền ba chữ quốc ngữ... Từ năm 1942 - 1945, ông học y sĩ tại Trường Y Khoa Đổng Dường ở Sầu Gòn và tham gia phong trào thanh niên yêu nước, phong trào Việt Minh, vận động tình hình thời nghĩa ở hình Đắk Lắk. Từ sau cách mạng tháng Tám thành công, ông được giao đảm nhiệm nhiều công việc, làm việc trong nhiều lĩnh vực khác nhau, trong Đảng trong Quốc hội, hệ thống thống đốc như: Phó ban đôn đốc phòng, trong các ngành Hải quân, Y, giáo dục... Luôn những công việc đòi hỏi sự nghiêm túc và tận tâm, cách mạng của dân tộc, ông đã được Đảng và Nhà nước ghi nhận và tặng nhiều danh hiệu, phần thưởng, cao quý. Hoàn thành nhiệm vụ tại lớp học Nhi Khoa trước 50 năm hội đồng, Nhà giáo Nhân dân...

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tài liệu dạy - học tiếng văn địa phương tỉnh Đắk Lắk (sử dụng trong các trường THCS)
2. Địa chỉ Youtube, google... về các ảnh hưởng dân tộc Tây Nguyên.
3. Địa chỉ Youtube, google... về cách vẽ tranh huyện
- (https://www.youtube.com/watch?v=SwRE7TC0cY4)
4. Ứng app Krita hỗ trợ phần thao nhân vật.